

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Deadline: 01-09-2020

Directoraat generaal
Volksgezondheid

Ontworpen door
(10)(2e)

T (0)(2)(10)(2e)

M (31)-6 (10)(2e)

nota

(ter beslissing) SO over het rapport Longontsteking in de nabijheid van geitenhouderijen in Gelderland, Overijssel en Utrecht

Datum
28 May 2020

Kenmerk
(10)(1d)

Zaaknummer
(10)(1d)

Bijlage(n)
<vul hier het aantal bijlagen in>

Afschrift aan

1 Aanleiding voor deze nota

Vanuit de vaste commissie VWS zijn in het schriftelijk overleg van 28 mei 2020 vragen gesteld over het rapport 'Longontsteking in de nabijheid van geitenhouderijen in Gelderland, Overijssel en Utrecht'. Met deze brief worden deze vragen beantwoord door MinLNV, mede namens U als minVWS en de staatssecretaris van IenW.

Uw kenmerk
(10)(1d)

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

- Graag uw akkoord op de beantwoording van deze vragen.
- De brief wordt ondertekend door MinLNV namens u (en Stas IenW), dus ondertekening is niet nodig.
- Indien mogelijk uw reacties voor 31 augustus; de doorlooptijd (sinds eind mei) is al behoorlijk lang.

3 Samenvatting en conclusies

Hieronder kort de belangrijkste vragen en antwoorden, met verwijzing naar pagina's in het document.

- Uit het onderzoek in Utrecht, Gelderland en Overijssel kan geconcludeerd worden dat er in plattelandsgemeenten met veel intensieve veehouderij meer longontstekingen voorkomen. Het onderzoek levert geen informatie over de oorzaak die deze associatie verklaart. Vervolgonderzoeken binnen het onderzoeksprogramma (VGO-III) zullen hier hopelijk meer inzicht in geven.

- U heeft tijdens het debat van 7 mei over COVID-19 aan de Kamer toegezegd dat er onderzoek gedaan zal worden naar de relatie tussen Q-

koorts en COVID-19. In deze brief (pag 6-7) geeft u aan dat deze vraag nu is uitgezet bij veldpartijen. De verwachting is dat op relatief korte termijn onderzoek kan worden opgezet vanuit eerder uitgevoerd onderzoek op het terrein van Q-koorts. Het RIVM heeft ism NIVEL een voorstel ingestuurd (half augustus). Dit moet nog verder worden afgestemd. Zodra meer bekend is over dit onderzoek wordt de Kamer geïnformeerd.

Directie Publieke
Gezondheid

Kenmerk
(10)(10)

- Er worden vragen gesteld over het belang van het voorliggende veehouderij onderzoek en het beleid rondom de bestrijding van het coronavirus. In de brief wordt als antwoord gegeven (pag 9) dat het onderzoek is uitgevoerd vóór de uitbraak van het coronavirus en dus losstaat hiervan. Wel wordt hieraan toegevoegd dat, zoals in de brief van MinLNV van 22 april jl. staat (Kamerstuk 28 286, nr. 1088) dat het RIVM is gevraagd een verkenning uit te voeren naar de onderzoeksmogelijkheden aangaande de relatie luchtkwaliteit, veehouderijen en COVID-19. VWS is nauw betrokken bij de besluitvorming rondom deze verkenning.

- COVID-19 komt later weer terug (pag 25), bij de vraag naar het contrast in de aanpak van COVID-19 en longontsteking rondom veehouderijen. Dit komt omdat voor COVID-19 duidelijk is wat de bron van de infecties is: het SARS-CoV-2 virus, met als stuwende kracht mens-op-mens transmissies en zodoende gericht kan worden gekeken naar preventieve maatregelen. Voor de longontsteking rondom geitenhouderijen is de daadwerkelijke oorzaak (nog) niet bekend; met de komende deelonderzoeken binnen dit onderzoeksprogramma (VGO-III) wordt hier hopelijk meer inzicht in verkregen.

- Er wordt ook door diverse fracties gevraagd naar de inzet van verdere maatregelen (pag 10-11-12), zoals het beperken van het aantal geiten(houderijen) in een regio. Dit zijn maatregelen die op provincieniveau kunnen worden genomen; sommige provincies doen dit (Noord-Brabant, Gelderland, Overijssel, Zuid-Holland, Utrecht, Limburg, Noord-Holland en Flevoland), anderen niet. Landelijk doen we dit niet, maar zetten we met name in op het verbeteren van de luchtkwaliteit in het algemeen, ten behoeve van de gezondheid (Schone Lucht Akkoord). Zoals bovengenoemd, kunnen op dit moment nog geen andere, specifieke maatregelen of adviezen gegeven worden, omdat de oorzaak van de verhoogde kans op het oplopen van een longontsteking niet bekend is.

- De eerder gevonden associatie tussen het wonen in nabijheid van een pluimveehouderij en een verhoogd risico op longontsteking (in Noord-Brabant en Limburg 2009-2014) wordt niet gezien in dit onderzoeksgebied in Gelderland, Overijssel en Utrecht. Mogelijke verklaring is dat de achtergrondconcentratie fijnstof hier lager is. Het kabinet is niet van mening dat vervolgonderzoek naar de associatie tussen pluimveehouderijen en longontsteking nodig is; fijnstof veroorzaakt een breder spectrum gezondheidsrisico's. De Gezondheidsraad adviseert daarom reductie van fijnstof ter verbetering van de luchtkwaliteiten en MinLNV heeft in een Kamerbrief (4 september 2019; Kamerstuk II 2019/2020, 28973, nr. 218), de Kamer geïnformeerd over een plan voor de reductie van fijnstof.

4 Draagvlak politiek

Het onderwerp luchtkwaliteit en gezondheid staat breed in de belangstelling en op de politieke agenda. De vraag naar de relatie van luchtkwaliteit, veehouderij met COVID-19 heeft al meer aandacht gehad omdat de gebieden waar de pandemie veel slachtoffers heeft gemaakt overlappen met de gebieden van intensieve veehouderij. Hier is aandacht voor geweest in de pers naar aanleiding van onderzoek dat werd uitgevoerd in het buitenland en er zijn recent ook kamervragen over gesteld die nog beantwoord moeten worden (2020Z14270, ingezonden 23 juli 2020, vragen van het lid Van Esch (PvdD) aan MinVWS en Stas IenW over het bericht 'We verzieken ons leefmilieu en daarmee onszelf', artsen starten landelijke campagne'.

Directie Publieke
Gezondheid

Kenmerk
(10)(1d)

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

De communicatie hierover moet goed worden afgestemd met LNV en IenW. Het onderwerp ligt gevoelig zowel bij het publiek (bijvoorbeeld bij de omwonenden veehouderijen) als in de politiek door de raakvlakken en belangen van 3 ministeries op gebied van luchtkwaliteit (IenW), veehouderij (LNV) en gezondheid (VWS).

6 Financiële en personele gevolgen

n.v.t.

7 Juridische aspecten en haalbaarheid

n.v.t.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

De antwoorden zijn opgesteld door LNV, afgestemd met IenW en VWS, en betrokken externe partijen (RIVM, IRAS, NIVEL).

9 Gevolgen administratieve lasten

n.v.t.

10. Toezeggingen

U heeft toegezegd dat er nader onderzoek zal worden gedaan naar de mogelijke samenhang tussen het hebben gehad van Q-koorts en extra vatbaarheid voor en hogere risico's bij het krijgen van corona, tijdens het corona-debat van 7 mei (nav een vraag van Heerma CDA, Marijnissen SP, en Jetten D66). In deze brief wordt aangegeven dat VWS samen met veldpartijen bezig is een voorstel hierover uit te werken en de Kamer zal informeren zodra hier meer duidelijkheid over is.

11. Fraudetoets

n.v.t.

(10)(2e)

Senior Beleidsmedewerker